

KESZTHELYI-HEGYSÉG TÁJEGYSÉG

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park nyugati részén markánsan elkülönülő egységet képez a Keszthelyi-hegység zömmel dolomitból álló tömbje. Főleg a Tapolcai-medence felől szemlélve feltűnő a sűrű erdővel borított, magasra kiemelt fennsík. Belsejében járva azonban kiderül, hogy valójában aprólékosan felszabdalt, csupa hegy-völgy térszín képezi a hegység túlnyomó részét. Egy-egy kilátó szellős magasából (ilyen túra is szerepel e fejezetben) magunk is meggyőződhetünk erről.

A BfNPI által kialakított Pele apó ösvényének egymásba kapcsolódó útvonalai mentén sokféle értékes növényvel, ritka bogarakkal és lepkékkel, valamint madárfajokkal ismerkedhet meg a kiránduló. Ezekről külön ismeretterjesztő kiadvány is beszerezhető a látogatóközpontokban. Túraútvonalaink leírásával igyekeztünk minél változatosabb helyszínekre kalauzolni Önöket. Ilyen a Rezi várát és az alatta rejtőző hévízes barlangokat, valamint a Gyenesdiási Vadlánylik különös kőzeteit bemutató szakasz, de em-

líthetnénk az overállos kalandtúrával csalogató Csodabogyós-barlangot is.

Kevésbé ismert a hegység északi részét képező vulkánvidék, ezért a Tátika ösbükkösét, bazaltképződményeit és középkori várát is felfűztük egy körútra. A Kovácsi-hegy „bazaltutcájáról” is bizonyára kevesen hallottak, pedig végigjárása nem mindennapi élmény.

Egy „húzos” kerékpár útvonal az egész tájegységet átszelve a Balaton partjától Sümeg váráig vezet.

A kulturális értékek kedvelőire is gondoltunk; Zalaszentő bízánci szentekről elnevezett góti-kus temploma, a hegytetőre épített buddhista sztúpa, a szőlőültetvények kis kápolnája és a műemlékként helyreállított Kotsy-féle vízimalom egyaránt belefér egy néhány órás kirándulásba.

Azok számára, akik nem éppen bakancsos gyaloglásokra vágnak, egy vagy több kiadós sétát javasolunk a két szomszéd település, Keszthely és Hévíz gyönyörű városi parkjaiban.

ÉRDEMES MEGNÉZNI

Balatonederics: Afrika Múzeum
Balatonyörök: Becei-kápolna

MEGKÖZELÍTÉS

A falu központjából vagy a 71-es út melletti benzinkúttól a K barlang jelzés visz a barlangi belépőjegyet árusító faházikóig, ahol parkolni is lehet.

TÚRA

5 km, 300 m, 3 óra (+1 óra barlanglátogatás), gyalogos
Parkoló–Pele tanösvény–Csodabogyós-barlang–parkoló–(Z)–Jakucs László-barlang–(Z)–Sipos-torok–Balatonederics

TUDTA-E?

A barlang névadója a bejárat mellett is tenyésző szúrós csodabogyó, egy mediterrán elterjedésű örökzöld cserje. Piros terméssel díszített alacsony bokrai a Keszthelyi-hegység napsütötte DK-i oldalán több helyen is láthatók (3).

KALANDTÚRA A CSODABOGYÓS-BARLANGBAN

Balatonederics fölött az erdőből kivillanó fehér mészkősziklák a hegység legmeredekebb, napjainkban is tektonikusan emelkedő részét jelzik. E hatalmas hegyképző erők nyomaival való közelebbi megismerkedésre kiváló lehetőség egy overállos túra a Csodabogyós-barlangban. (www.csodabogyos.hu) Barlangi vezetőink először egy meredek kaptatón kalauzolnak bennünket. Félórás utunk a Pele apó tanösvény egyik rövid szakaszán halad, majd jobbra felkanyarodik a fennsíkra. A karsztbokorerdő tisztásainak szélén magasodik a virágos kőrös, gyakori a cserszömörce és láthatjuk a pukkanó dudafürtöt is. A félárnyékos helyeken a kis színjászólepkét, az Atalanta-lepkét és a nappali pávaszemet pillanthatjuk meg. A száraz fatörzseken cincérek napoznak.

Hamarosan elérjük a barlang bejáratát. A vasráccsal lezárt aknanyílás a Bakonyvidék egyik legnagyobb (5900 m) barlangját rejti. Kúszós-

mászós túraútvonalunk a könnyebben hozzáférhető **(1)**, cseppkövekben gazdag részt mutatja be **(4)**. Igazi tektonikus barlangban járunk; különlegességnek számítanak a kőzettömeg széthasadozásával keletkezett keskeny, magas folyosók a hegy gyomrában.

A barlangászat után még egy önálló túrát ajánlunk a hegy tövében. A „barlangos faháztól” a Z jelzésen északi irányba indulva, jó 1 km után a Sipos-torok sziklával tűzdelt, vad eróziós völgyéhez érünk. Az előtte balra kiágazó ösvény a lezárt, de egy ismertető táblával ellátott Jakucs László-barlanghoz vezet **(2)**. A földútra visszatérve és szintben tovább gyalogolva az erdőszélről csodálatos panoráma nyílik előttünk. A szőlők fölött szokatlan nézőpontból látjuk a Tapolcai-medence híres tanúhegyeit és a Balaton szemhatárig nyúló víztükrét. A gyümölcsfákkal vegyes szőlők közti utakon „toronyíránt” térhetünk vissza a faluba.

BALATONGYÖRÖK

MEGKÖZELÍTÉS

A 71-es főút mellett, Balatongyörök ÉK-i végénél, a Szép-kilátónál parkolhatunk.

TÚRA

7 km, 250 m, 4-5 óra, gyalogos
Szép-kilátói parkoló-(P)–Garga-nyereg-(SΔ)–Bél Máttyás-kilátó-(SΔ)–Pele tanösvény-(S)–(P+)–(P□)–(P)–Bise-kő-tető-(PΔ)–Batsányi-kilátó-(PΔ)–Szép-kilátó

ÉRDEMES MEGNÉZNI

Balatongyörök: Római-forrás
Vonyarcvashegy: Szent Mihály-domb

TUDTA-E?

A Szép-kilátó csodálatos természeti környezete már a rómaiakat is megigézte. Kétezer éve villát építettek az itt elhaladó hadiút mellé; ivóvízként hasznosítva a domb tövében fakadó karsztforrást.

KILÁTÓRÓL KILÁTÓRA

A Keszthelyi-hegység DK-i csücskén, hegyek és medencék határán található a Szép-kilátó. Az elnevezés önmagáért beszél; számtalan művészt, író, költőt, grafikus és festőt ihletett meg a páratlanul szép tájkép. A parkosított kis hegyorr turistapihenőjéről tekintetünkkel körbepásztázhatjuk a dolomithegyeket, a távoli bazaltvulkánokat **(4)** és a szigligeti várrom mellett a Balaton széles víztükrét, mögötte a somogyi parttal.

A szomszédos hegyek tetejét meglátogató, komoly szintkülönbségeket tartalmazó túránk sorra veszi a legjobb kilátópontokat. Mindegyik más-más szögben és magasságból mutatja a sűrű erdővel fedett hegyvidék erősen szabdalt belső részét, a szelíd heglábi lankákat és a tó partvonalát. Az országút túloldalán először a Garga-nyeregbe kapaszkodunk fel, majd balra fordulva először szintben, aztán újabb emelkedővel jutunk a Bél Mátyás-kilátóhoz. A Garga-hegy mögé ereszkedve a Bélap-völgy turistapihenőjében

álló Széchenyi-kopjafához érkezünk (aki már elfáradt, innét visszatérhet Balatongyörökre). A pihenőtől induló Pele apó tanösvényen **(3)** folytatjuk túránkat; eleinte az erdészeti úton, majd a P+ jelzés földútján gyalogolunk. Jobb kéz felől szemünkbe tűnik a völgy másik oldalán fehérülő Bise-kő függőleges dolomitszirtje **(2)**. A múlt században sok helyütt fekete fenyővel ültették be a legeltetés miatt kopárrá vált térszíneket. Napjainkra a fenyők visszaszorultak, és helyüket elfoglalta a természetes növényzet.

A völgyfő közelében rátérünk a P□-re, ami egy éles fordulóval átvisz a P turistajelzésre. Ezen D-i irányban végigbaktatunk a Bise-kő-tető keskeny hátán. A vékony talajú lejtőkön csereszömörce bokrok színesítik a tájat **(1)**.

Egy újabb nekirugaszkodással balra szuszogunk fel a Pap-hegyre. A Batsányi-kilátónál túránk csúcspontjára érkezünk. Tetejéről ismét körbetekintünk a Balaton nyugati medencéjén, majd jókora ereszkedővel, hangulatos erdei környezetben térünk vissza a parkolóhoz.

4

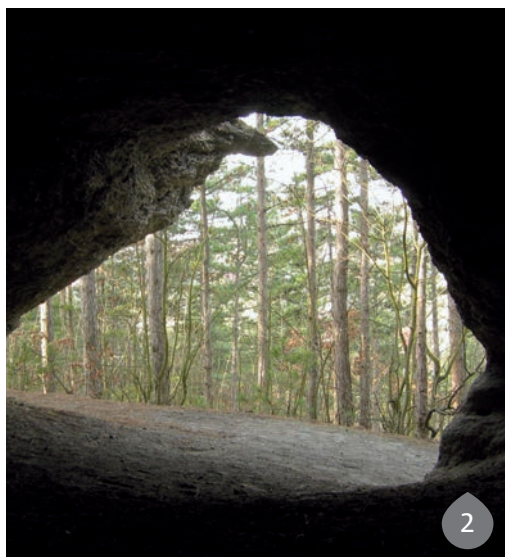

MEGKÖZELÍTÉS

A település 71-es főút melletti központjában, a Polgármesteri Hivatal környékén leparkolhatunk. Ugyanitt autóbusszmegálló is van. Alsógyenes v.m.-tól a 5 jelzés vezet ide.

TÚRA

6 km, 150 m, 2-3 óra, gyalogos
Parkoló–(S)–lakóbarlangok–kőbánya–(S)–Vadlány-lik–(S+)–Nagy-mező–(KA)–Festetics-kilátó–(S+)–parkoló

ÉRDEMES MEGNÉZNI

Gyenesdiás: műemlék préház, Szent János-forrás
Keszthely: Festetics Imre állatpark

TUDTA-E?

A Jókai utca végén látható barlangüregeket a múlt század fordulóján szükséglakás-sá alakították át a legszegényebb helyi családok.

PANNON-TÓPARTI SÉTA

A Keszthelyi-hegység dolomittömege 10 millió éve szigetként emelkedett ki a Pannon-tóból. Hullámverte, sziklás partvidékének leglátványosabb képződményei Gyenesdiás fölött láthatók.

A központból az utcákon végigvezető S turistajelzésen közel egy kilométernyit sétálva, a jobbra eső kőfalban sötét barlangnyílások keltek fel figyelmünket. A régebbi kőbányászat során kerültek napvilágra a meleg karsztvizek által kioldott üregek.

A Jókai utca folytatásában egy óriási mesterséges kőkatlanba jutunk (4). Meredeken megdőlt, vastag dolomitrétegek és jókora törmelékeltők uralják a hajdani kőbánya látványát. Fent, az erdőszegélynél sárgás üledékréteg húzódik; a hajdani Pannon-tó homokos „strandjának” maradványa.

Visszatérve a település szélére, bal kéz felé a S jelzés földútjának vízmosta barázdái feltárják a talpunk alól előbukkanó szalkőzetet. A mésszel cementált kőpadokban nagyon apró, jól kerekített kavicszemek sokasága ül. A Pannon-tó víz alatti lejtőin járunk, ahol a környező

szigetekről bemosódott dolomittörmelék a hullámverés kavicsokká formálta (3).

Néhány száz méteres gyaloglás után egy kis kúpra felkapaszkodva újabb „természetes betonépítményhez” érkezünk. Ha oldalról megkerüljük a lábunk előtti leszakadást, egy közel tíz méter vastag kőzetsorozatot látunk. Szögletes és kerekített kődarabkák rétegei váltakoznak attól függően, hogy az egykori vízmozgás mennyi ideig koptatta a tóba mosódott törmelékét.

Az impozáns kőfálnál bekukkanthatunk a híres Gyenesdiási Vadlány-lik barlangtermébe (2). A melegvizek által kioldott, de valószínűleg emberkéz is tágitotta üregben belülről tanulmányozhatjuk a kővé vált üledéklerakódásokat.

A Tüskés-lap erdejében továbbhaladó S, majd S+ jelzés balra átvizs bennünket a Nagy-mező szépen kiépített kirándulóközpontjához (1). Innét még felkapaszkodhatunk a közeli Festetics-kilátóhoz. Alattunk a Kúmmell kiugró szikláit hajdanában szintén a Pannon-tó hullámai ostromolták.

Az erdei tisztástól a S+ jelzés egy másik látványos kőfejtőt át vezet vissza a községbe.

4

CSERSZEGTOMAJ

MEGKÖZELÍTÉS

Keszthelyről menetrend szerinti autóbusszal. Gépkocsival a település központjában parkolhatunk.

TÚRA

6 km, 100 m, 2-3 óra, gyalogos
Parkoló–(S+)–Kő-hát–Csóka-kő–Csorna-kúti-völgy–Cserszegtomaj

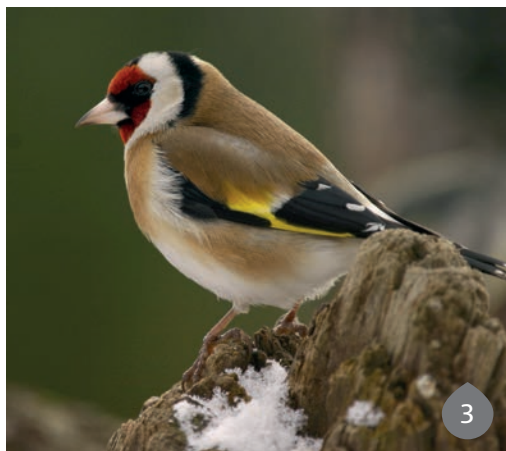
TUDTA-E?

A keszthelyi születésű Darnay-Dornyai Béla, a múlt század túrakalauzainak egyik jeles szerzője készítette az első alapos leírást a Keszthelyi-hegység őshévízeiről. Neki köszönhető több hazai múzeum megalapítása is.

ÉRDEMES MEGNÉZNI

Cserszegtomaj: Kígyóvári-szikla, Fügő-kő

AZ „ŐSHÉVÍZ” NYOMÁBAN

A mai hévizi tóforrás ősei évmilliókkal ezelőtt törtek fel a Keszthelyi-hegység szegélyén. Cserszegtomaj környéke különösen gazdag a termálvizek által létrehozott karsztos formákban. Körtúránk a leglátványosabb ilyen típusú területen vezet át.

A település központjából a Kőhát utca kertes házai között indulunk a fiatal tölgyerdőbe. A Kő-hát nyiladékainak kereszteződésénél jobbra fordulva tízperces sétával máris a Csóka-kő mélybe szakadó sziklaalakzatához érünk **(4)**. Tetejéről a hegység jellegzetes, kúpokkal, völgyekkel tarkított dolomit térszínét látjuk. A nehezen hozzáférhető kőpárkányokon és apró üregekben egykor csókák fészkeltek, míg a kőkénybokros **(2)** sűrűségek télen a tengeliceknek **(3)** nyújtottak menedéket.

A sziklák jobb oldalán lefelé vezető turistaúton hévizek oldotta lyukak, kis barlangok sorát nézhetjük meg **(1)**. A kőfalak, sziklatornyok a hajdani földszerkezeti mozgások nyomait ör-

zik. E hatalmas törések mentén forró vizek bukkantak felszínre; néhol lyukasra oldották, másutt kőzetlisztte porlasztották, vagy éppen kemény kovával itatták át a dolomitot.

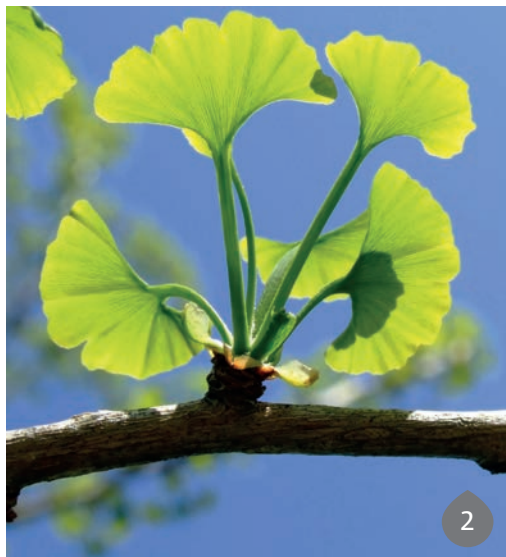
A völgytalpra leereszkedve továbbra is köves-sük a S+ jelzést, majd a fővölgybe érve föl-felé indulunk az időszakos vízfolyás többnyire száraz medre mellett. Jobb kéz felől a túloldalon rövidesen felfedezhetjük az Újévi-kétklik-barlangot, ami szintén az egykori hévizek műve. Érdekessége, hogy az üregek kitöltéséből bronzkori régészeti leletek kerültek elő.

A Csorna-kúti erdészházat elhagyva hamarosan választhatunk; balra a K+ jelzés Zalaszántóra visz, míg jobbra kiérünk a Keszthely Várkölygyel összekötő műút „Fagyoskereszt” buszmegállójához. Ha nem akarunk ekkorát kerülni, akkor az erdészháztól visszafordulva 3 km-es gyaloglással, a Csorna-kúti-völgy földútján ismét Cserszegtomaj házai közé jutunk.

KESZTHELY ÉS HÉVÍZ

ÉRDEMES MEGNÉZNI

Keszthely: Balatoni Múzeum, Kastélymúzeum, Georgikon Majormúzeum, Marcipánmúzeum, 71-es út védett vadgesztenye fasora

MEGKÖZELÍTÉS

A hajó kikötő közelében **(4)**, a vasútállomás mögött ÉK felé terül el a Helikon-park. Autóval érkezők itt parkolhatnak.

TÚRA

7 km, 30 m, 3 óra, gyalogos, kerékpárral 1 óra
Keszthely v.á.-(K+)-Helikon-park-(K)-Festetics-kastély-(K)-Hévíz

TUDTA-E?

A Hévízi-tó vize 40 m mélyen egy forrásbarlangból fakad. Egyik oldalról 26 fokos langyos karsztvíz áramlik az üregbe, míg a másik oldalon 41 fokos termákvíz tör a felszín felé. A kettő keveredésével jön létre a világhírű gyógyvíz.

SÉTA A VÁROSI PARKOKBAN

A vasútállomás és a szomszédos buszpályaudvar melletti, zömében lombhullató fákkal beültetett Helikon-parkban kezdjük ismerkedésünket Keszthely botanikai értékeivel. A természetvédelmi terület számos érdekessége közül kiemelendő a kettős platánsor. A parktól a K jelzést követve érkezünk a város megújult főterére. Az 1390 táján épült gótikus plébániatemplom és a gimnázium épületének megtekintése után a sétálóutcán folytatjuk utunkat, mely egyenesen a Festetics-kastély kertjébe vezet.

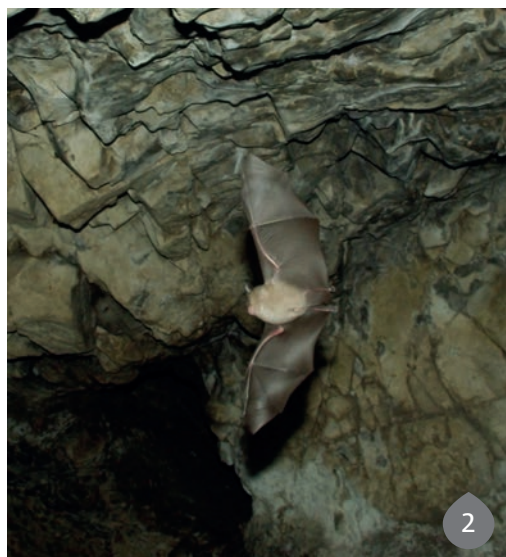
A csodálatos barokk épületegyüttest körülvevő park szintén természetvédelmi oltalom alatt áll. Egzotikus növényei közül legidősebb egy csaknem 400 éves kocsányos tölgy. A 200 évvel fiatalabb többi fa közt is olyan érdekes fajokat láthatunk, mint az ősi, 70 millió éve szinte változatlan formában élő páfrányfenyő. Az emiatt „élő kövültként” is emlegetett fát könnyű felismerni levelező alakú, párhuzamosan erezett leveléről **(2)**.

Kastélykerti körsétánkat követően a K jelzés a régi Harangtorony mellett vezet kifelé a városból. A hajdani grófi vadaskert lejtője után hamarosan átballagunk a Gyöngyös-patak felett. A világhírű Hévízi-gyógyfürdőt szintén egy telepített park veszi körül. A tó és környékének mintegy 60 ha-os területe védett. A sötétzöld lombú mocsárciprusok különösen kedvelik, ha gyökereik és néha tövük is vízben áll. A Hévízi-tó körül adott e feltétel, hiszen a környező talajt is mindenütt víz itatja át.

A tó fizikai gyógyhatását erősíti az esztétikus épített környezet és a vele harmonizáló növényzet kellemes látvány-együttese. Botanikai különlegesség a tó vizébe 1898-ban betelepített indiai vörös tündérrózsa **(3)**, melynek kék hibridjét is láthatjuk. A vegetatív módon tömegesen szaporodó **(1)** növény szépséges virág- emlékekkel ajándékozza meg a látogatót.

ÉRDEMES MEGNÉZNI

Rezi: Szent-kúti kegyhely
Zalaszántó: Kotsy-féle vízimalom
Vállus: Vadlány-lik barlang

MEGKÖZELÍTÉS

A falu központjában kiágazó KL jelzésen gyalogolva, vagy a vár-táblával jelzett kőszórásos úton akár kerékpárral vagy autóval is megközelíthetjük a várrom közelében lévő parkolót.

TÚRA

2 km, 50 m, 1 óra, gyalogos
Parkoló–(KL)–Rezi-vár–Rezi-barlang–parkoló

TUDTA-E?

A múlt század második felében a katonaság „alpesi” hegyi kiképző terepként használta a környékbeli sziklás meredélyeket (1).

GÖMBFÜLKÉS BARLANGOK A VÁR ALATT

A sűrű erdővel borított Keszthelyi-hegység egyik hangulatos kismedencéjében bújik meg Rezi és tőle néhány km-re a közelmúltban felújított középkori vár romja. A kőfalak alatt és a szomszédos Púpos-hegy szirtjeinek tövében húzódó lejtők érdekes hévizes barlangokat rejtenek.

Az erdei parkolótól egy fél kilométeres gyaloglással jutunk célunkhoz. A hely stratégiai jelentőségét már évezredekkel korábban felismerték; a késő-bronzkori népség földvárát emelt a jól védhető magaslaton. A keskeny dolomitgerincet átvágó sáncárok még ma is látható. A mögötte kiszélesedő, idős fákkal övezett tisztáson érkezünk Rezi vár kapubástyájához. Beljebb, az északi vastag falak fölött kinézhetünk a Zalaszántói-medencére és a szomszédos Tátikára.

A vár bejáratához visszatérve – a vállalkozó kedvű turistáknak – jobbra (Ny-ra) az erdei

csapáson érdemes leereszkedni néhány különleges képződményhez. A meredek hegyoldal ösvénye először egy 3 méter átmérőjű kőkapuhoz vezet bennünket. Hajdanán itt is hévizek oldottak maguknak szabályos gömbfülkéket a dolomitba, de az erózió mára csak néhány boltívet hagyott belőlük.

A kőtörmelékes lejtőn tovább óvakodva, a jól rétegzett szürke sziklafalban kisebb-nagyobb üregek, barlangok bejáratái sötétlenek **(4)**. Lámpánkkal rövid „felfedező” túrát is tehetünk a Rezi-barlangban, ahol még denevérekkel is találkozhatunk **(2)**.

A vár környéki erdők cserjeszintjének egyik látványos alkotója a húsos som **(3)**. Termése számos madár kedvenc eledele, akár csak a kékény és a galagonya. A száraz avar zörgése élelem után kutató fekete rigók vagy erdei pockok mozgását jelzi.

4

ZALASZÁNTÓ

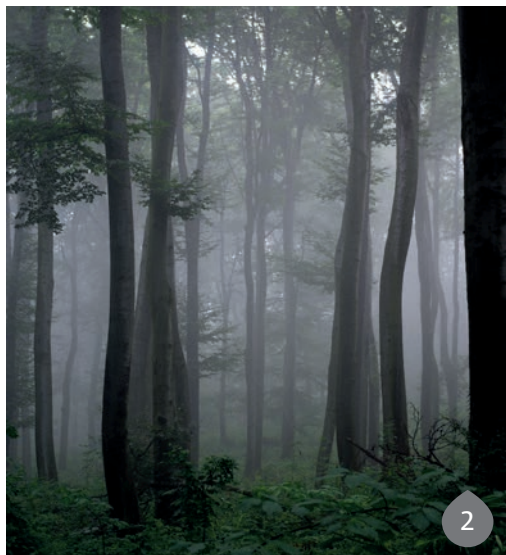

MEGKÖZELÍTÉS

Zalaszántó és Bazsi között félúton található Tátikahidegkút épületei, ahol az erdei út mentén parkolhatunk. A Keszthely és Sümeg közti autóbuszjáratok is megállnak itt.

TÚRA

7 km, 200 m, 2-3 óra, gyalogos
Hideg-kút-(K)-(KL)-Tátika vára-(KL)-(K)-Ős-
bükkös-(K)-(K+)-Halomsírok-(KL)-Hideg-kút

ÉRDEMES MEGNÉZNI

Zalaszántó: középkori templom, Kotsy-féle ví-
zimalom, Sztúpa

TUDTA-E?

Túránk kezdőpontja és Bazsi falu közötti hegynyergén húzódik a Balaton és a Rába, tehát a Dunántúl déli és északi fele közti vízválasztó.

RÉGMŰLT IDŐK TANÚI A TÁTIKÁN

A hajdani majorsági épületek közelében található a nevéhez méltó Hideg-kút vize. A kiépített forrás azonban az utóbbi években gyakran elapad. Innét a K turistajelzés egyre emelkedve visz a Tátika néhány millió éves vulkáni tanúhegyének alsó platójához. Onnét a meredek, sziklakibúvásokkal tűzdelt **(1)**, bazalttörmelékes hegyoldal KL jelzésén jutunk fel a hegytetőn épült középkori várhoz **(4)**. Részben helyreállított falairól csodálatos kilátás nyílik a Balaton felé és a Keszthelyi-hegység erdeire.

A sok pusztulást látott várromtól visszaereszkedve, bal kéz felé a fokozottan védett Tátikai ösbükkös területére érünk **(2)**. Kora tavasszal különösen szép látványt nyújt a fák alatt tenyésző medvehagymák virágtengere. A magányosan álló, öles átmérőjű fatörzsek évszázadokon át dacolnak szélviharral, villámcsapással, míg nem emberderéknyi ágaikat vesztvén lassan

korhadásnak indulnak. Az égre meredő csonka matuzsálemek szürke oldalán jókora taplógombák tucatjai ülnek. A lábon elszáradt fák kiváló élőhelyet és táplálékot nyújtanak a tetszetős megjelenésű, védett havasi cincérnek. Feltűnő színe és érdekes alakja miatt a nünükét is könnyű felismerni **(3)**.

A K jelzés keleti irányban átkanyarog velünk a Tátika másik oldalára. Útközben érintjük a Fekete-tó apró vízmedencéjét. A hegylábi elágazásnál a DNy felé tartó K+ jelzésre fordulunk. Mintegy 2 km-es sétával érjük el a fiatal erdő fáitól meglehetősen takart kora-vaskori halomsírokat. 2800 éve ide temetkezett a kitűnően védhető Tátika platóján élő egykori népesség.

A sírmezőtől a K+ jelzésen egyenesen begyalogolhatunk Zalaszántóra, vagy a jobbra kiágazó KL turistaúton egy további sírhalom sor mellett visszatérhetünk a Hideg-kúthoz.

ZALASZÁNTÓ

MEGKÖZELÍTÉS

Tapolca, Keszthely és Sümeg irányából gépkocsival vagy kerékpárral, illetve menetrend szerinti autóbusszal az utóbbi két településről. Parkolási lehetőség a falu É-i szélén.

TÚRA

7 km, 100 m, 3 óra gyalogosan, kerékpáros, autós

Katolikus templom–Kotsy-malom–(So)–(K)–Sztúpa–(K)–Zalaszántó

ÉRDEMES MEGNÉZNI

Zalaszántó: Tájház

Bazsi: Simon István Emlékház

TUDTA-E?

Az ikerpár Szent Kozma és Damján a kis-ázsiai Aegeában orvoslással foglalkozott. A Diocletianus-féle keresztényüldözés idején, 303-ban vértanúhalált szenvedtek. A keleti katolikus egyház – később a nyugati is – az önzetlenség földi helytartóit tisztelte személyükben. A magyar királyi korona bizánci eredetű abronsán az ő zománcképük látható.

KULTÚRÁK TALÁLKOZÁSA

A bazaltvulkánként keletkezett Kovácsi-hegy DK-i előterében fekvő község számos kultúrtörténeti nevezetességgel büszkélkedhet. Túránk során ezek közül mutatunk be néhányat.

Közvetlenül a települést átszelő főút mellett áll a Dunántúl egyik legszebb gótikus emléke, a katolikus templom. Különös nevű védőszentjei az arab származású, de keresztény hitre tért Kozma és Damján, a Bizánci Birodalomban éltek. A templom déli falának kőrácsos ablakai gótikus stílusban készültek, de reneszánsz és barokk építészeti jegyek is felfedezhetők rajta.

A főutcán észak felé sétálva elhaladunk a középkori Gersei-Pethő család kúriája előtt. Az Ádám utcához érkezve találunk rá egy ipartörténeti emlékre. A Kotsy-féle vízimalmot **(1)** a BfNPI bemutatóhelyként működteti, ahol felnőttek és gyerekek egyaránt gyarapíthatják ismereteiket. Már a faluból is jól látszik a messze földön hamar híressé vált kultúrtörténeti nevezetesség,

a 30 m magas sztúpa. A hófehéren világító buddhista szentély egy dél-koreai szerzetes kezdeményezésére épült 1993-ban. A Kovácsi-hegy kis platóján emelt, szokatlan formájú építmény érdekessége, hogy a belseje teljesen zárt, csak kívülről, a körbefutó teraszfolyosón sétálva nézhetjük meg. A körülötte elterülő, Emberi jogok parkjának nevezett tisztásra Zalaszentőrséi északi végétől, a balra kiágazó – autóval is járható – földúton juthatunk fel.

Amennyiben gyalog vagy kerékpárral megyünk a hegyre, a faluba visszafelé javasoljuk a K jelzésű turistautat. A sztúpától először Ny felé az erdőn át ereszkedünk, majd a szőlők közt ballagva remek kilátás nyílik a védett Vindornyai-lápra és a Rezi várát is hordozó dolomithegyekre **(3)**. Utunk során érintjük a Szent Donát-kápolnát **(2)**, és a házak közé érve a Szent Vendel-kápolnánál térünk vissza a főutóra.

VINDORNYASZŐLŐS

MEGKÖZELÍTÉS

A település K-i végénél parkolhatunk.

TÚRA

8 km, 150 m, 3-4 óra, gyalogos
Parkoló–(S)–tanösvény–bazaltutca–tanösvény–(KΩ)–Rakottás-tavak–Kő-árok–parkoló

ÉRDEMES MEGNÉZNI

Vindornyaszőlős: templom
Nagyörbő: Tolnay-kúria

TUDTA-E?

A bazaltbányászat miatt vizét vesztett Vad-tó nemcsak sajátos élővilágáról volt nevezetes, hanem a több száz méter átmérőjű nyílt vízen kialakult úszólápjáról is.

VADLÁNY-LIK A BAZALTUTCÁBAN

Még a földtudományi szakemberek előtt is kevésbé ismert, ritka morfológiai képződmények találhatóak a Kovácsi-hegy Ny-i peremén. Vindornyaszőlős felől a S jelzést követve (ezen halad a tanösvény nyomvonala is) jutunk fel a Bakonyvidék legnyugatibb fekvésű vulkáni tanúhegyére. A hegy déli oldalán napjainkban is működő bazaltbánya aszfaltútját keresztezve érkezünk az erdő szegélyében fakadó kis forrás csörgedező vizéhez. Mögötte erős kaptató vezet a hegyperemre. A bazaltplató széle – alátámasztás híján – megcsúszott a meredek lejtőkön. Az elmozdult kőzettömegek között 10-20 m széles és 5–10 m mély, árokyszerű beszakadások képződtek több száz méter hosszan **(3)**. E különleges formakincs – bazaltos kőzeten – országosan csak itt fordul elő.

Az összevissza dőlt hatalmas bazalttömbök között gyalogolva olyan érzésünk támad, mintha egy sorházakkal beépített utcán járnánk – innét származik a „bazaltutca” elnevezés. A padosan elváló **(4)** vagy hasábokra különülő bazalt néhol látványos sziklafalakat alkot. Az

egyik ilyen kőtömeg tetején, a K Ω jelzést követve találunk rá a tucatnyi áltekonikus barlang legszebb képviselőjére, a Vindornyaszőlői Vadlány-likra. A félelmetesnek tűnő, aknaszerű bejárat után felegyenesedve járható a fekete sziklában képződött folyosó, melynek vége felé egy kéményszerű nyíláson még a napfény is bejut.

A barlanglátogatás után a tanösvény további különös kőformák kaotikus világába vezet bennünket. Hamarosan K felé kanyarodik, majd balra kiágazik belőle a S jelzés. Ezen 2 km-es gyaloglással Nagygörbőre, míg jobbra a K Ω jelzésen Bazsi vagy Zalaszántó felé vehetjük az irányt. Némi kacsaringózás után elhaladunk a Kis- és Nagy-Rakottás-tó **(1)** mellett. A hűvös, árnyékos helyeken kora tavasszal erdei pajzsikák bújnak ki az avar alól **(2)**. Utunk folytatásaként a K Δ -re kanyarodva D felé találunk rá a Holló-kő magányos bazalttornyára. Visszafelé a már megtett úton, vagy az erdőn át a szőlők közé ereszkedve jutunk el Vindornyaszőlősre.

1

MEGKÖZELÍTÉS

Vonattal Tapolca vagy Keszthely felől a balatonyöröki vasúti megállóig.

TÚRA

30 km, 250 m, programtól függően egész napos is lehet, kerékpáros
V.m.–(S)–erdei játszótér–Kígyós-völgy–Büdös-kúti erdészház–Vállus–Várvölgy–(P+)–Szebiké-völgy–(K)–Sarvaly–(K)–Sümege

2

ÉRDEMES MEGNÉZNI

Várvölgy: templom
Sarvaly: középkori falu helye

3

TUDTA-E?

A dunántúli városok parkjaiban a sétautakat borító sárga gyöngykavics a billegei bányából (Lesenceistvánd) származik. A Pannon-tó partvidékén 10 millió éve képződött, vas által színezett apró kvarcsemcséket a hullámverés koptatta gömbölyűre.

BICIKLNYEREGBEN A BALATONTÓL A BAKONYIG

Mielőtt útnak indulnánk, érdemes kigurulni a balatonyöröki hajó kikötő mólójára, ahonnan félkörívben látjuk a Tapolcai-medencét **(4)**, a Marcali-hátat és a Keszthelyi-öblöt. A falu főútján végigtekerve, a 71-es főút túloldalán az aszfaltos erdészeti úton haladunk É felé. Jobb kéz felől az erdei játszótérnél elhagyjuk a Pele apó tanösvény egyik kezdőpontját. Kora tavasszal a Kígyós-völgyben a fák közül előbukkanó dolomit sziklatornyok csábítanak megállásra. Ősszel viszont az ezernyi árnyalatban pompázó erdőszélek készítenek egy kis fotózásra **(2)**. A S jelzésen rövid kitérőt is tehetünk a Szobakő-barlang látványos hasadékához **(1)**. A Büdöskúti Arborétumnál megpihenve, a ZΔ jelzésen akár a Pad-kő kilátójához is felmehetünk, vagy a Z jelzésen a távolabb fakadó Szent Miklós-forráshoz hajthatunk. A műúton maradva, az erdőszéltől két kilo-

méterre lévő elágazásnál jobbra, a Vállusra vívő murvás útra kanyarodunk. A kicsi faluból K-re induló Z+ jelzésen a 15 m magas szikla tövében nyíló Vállusi Vadlány-lik barlangot látogathatjuk meg.

A településről É felé egyenesen kihajtva, a Vár-völgyi-medence túlsó felén következik a névadó község. Irányunkat tartva eleinte szőlők között pedálozunk, majd az erdészeti úton megérkezünk a hegység bazaltvidékére. A csodálatos Szebike-völgy Ny-i oldalán a Tátika magasodik. A hegynyereg után a K jelzést követve jutunk el a sarvalyi erdőszlakhoz. A hideg vízű, foglalt Sarvaly-forrás festői környezetében érdemes megpihenünk. Innét az aszfaltúton még egy pár kilométeres kerekéssel érkezünk Sümeg vára alá **(3)**.

Utunk végeztével a városból vonattal utazhatunk tovább.

